Aan de leden van de raad

Raamsdonksveer, 10 december 2024

Ons kenmerk : 20231204110681/Advies
Onderwerp : Raadsinformatiebrief besluit samenwerking in de Baronie

Geachte leden van de raad,

Op 19 november informeerden wij u over de voortgang van de Baroniesamenwerking. We kondigden aan dat de colleges van de Baroniegemeenten in december een besluit zouden nemen over hoe we de Baroniesamenwerking willen gaan formaliseren. Deze week hebben de tien colleges de samenwerking bekrachtigd met een besluit over hoe de samenwerking op vorm en inhoud gestalte krijgt. We bestempelen 2025 als start- en overgangsjaar om de samenwerking ook daadwerkelijk te realiseren. Dat doen we graag samen met u als raad.

Met deze brief nemen we u graag mee in de voornemens van de colleges, de beoogde ontwikkeling en vormgeving van de samenwerking, het proces op weg naar besluitvorming en hoe we u in 2025 willen betrekken bij de uitwerking van de rol van gemeenteraden in deze samenwerking.

De Baronie – waarom we regionaal samenwerken

De Baroniegemeenten vormen samen een krachtig netwerk waarin elke gemeente zijn unieke kwaliteiten inbrengt. Een goed verbonden netwerk waarbinnen onze inwoners zich dagelijks bewegen in onze regio, in het zogenaamde Daily Urban System (Tordoir 2019). Dat bindt ons als gemeenten. Om ook in de toekomst aantrekkelijk en relevant te blijven, bundelen we de krachten en bouwen we aan een duurzame, veerkrachtige en toekomstbestendige regio. Waar onze inwoners met plezier wonen, werken en recreëren, onze bedrijven kunnen groeien, nieuwe bedrijven zich graag vestigen en waar bezoekers graag komen. Het verhaal van de Baronie is bijgevoegd in bijlage 1. Dit verhaal beschrijft vanuit maatschappelijk perspectief waarom we als gemeenten samenwerken, waarin we ons kunnen herkennen en op basis waarvan we de samenwerking erkennen en vormgeven.

Sterkere positie

Samenwerking biedt ons ook de kans om een sterkere positie in te nemen in provinciale en landelijke overleggen, waardoor we meer invloed kunnen uitoefenen op besluitvorming die onze regio raakt. De strategische samenwerking in de Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT), met de regio Hart van Brabant, is hierbij van groot belang. Op dit niveau komen fysieke, sociale en economische thema’s samen, wat ons in staat stelt om op strategisch niveau beslissingen te nemen die onze regio ten goede komen. Door de samenwerking binnen de Baronie verder te ontwikkelen, versterken we onze positie binnen de SRBT naast Hart van Brabant.

Wat gaan we concreet samen doen: collectieve thema's, coalitie thema's en ingroei thema's

De kracht van de samenwerking in De Baronie zit in het benutten van elkaars sterke punten en in het gezamenlijk oppakken van de regionale opgaven. In tijden van arbeidskrapte en afnemende financiële middelen, willen we door samen te werken ook onze uitvoeringskracht vergroten en beter inspelen op de behoeften van onze inwoners, bedrijven en bezoekers. Dat doen we uiteraard op basis van door de raad vastgestelde kaders. De samenwerking start met collectieve thema's waar alle 10 de gemeenten in participeren. Echter niet alle thema's hoeven of kunnen al met alle tien worden opgepakt. In 2025 starten we daarom met ruimte voor flexibiliteit en differentiatie en onderscheiden we drie typen thema's: collectieve thema's (alle 10 de gemeenten), coalitie thema's (een aantal) en ingroei thema's:

Collectieve thema's waarmee we starten zijn: wonen, mobiliteit, bedrijventerreinen, duurzaamheid en veiligheid. Er is sprake van een coalitie thema wanneer 3 of meer gemeenten samenwerken op een thema, maar niet alle 10 de Baroniegemeenten. Bij de ingroei thema's gaat het om thema's die nu nog niet belegd zijn in samenwerkingsverbanden of er is nog onvoldoende urgentie of motivatie om ze onder te brengen in het samenwerkingsverband. Sociaal is een ingroeithema als gevolg van het versnipperde landschap van samenwerkingen. De ambitie is uitgesproken om hier op termijn meer congruentie in aan te brengen.

Of iets een coalitie of ingroeithema is, daarover wordt steeds expliciet een besluit genomen.

Komen tot een gezamenlijke kernagenda

Met een kernagenda houden we focus op de doelen van de samenwerking. De kernagenda is het gezamenlijk perspectief op onze ambities die centraal staan in onze samenwerking. Per thema geeft het weer wat de maatschappelijke opgaven zijn en hoe de samenwerking in de Baronie bijdraagt aan het oplossen van de gezamenlijke opgaven. Begin 2025 gaan we verder met het opstellen van deze kernagenda waarin ook de gemeenteraden worden betrokken. Het idee is vanuit de (vak)portefeuilles een vertaling te maken naar concrete programma's en projecten per thema.

Vanaf 2027 is het doel de kernagenda 4-jaarlijks vast te stellen, ongeveer een jaar na de gemeenteraadsverkiezingen in een participatief proces met inbreng vanuit raden, colleges en het ambtelijke apparaat van de tien gemeenten. De kernagenda sluit nauw aan bij de ontwikkelagenda vanuit de SRBT en de kernagenda van Hart van Brabant.

Vorm Baroniesamenwerking

We starten vanaf 1 januari 2025 als netwerksamenwerking. We bereiden in 2025 de juridische vorm voor met het perspectief op een lichte gemeenschappelijke regeling (GR) vanaf 1 januari 2026. Dit sluit aan bij de vorm van Hart van Brabant en draagt bij aan een sterke samenwerking in SRBT. Een GR heeft als voordeel dat verantwoordelijkheden, bevoegdheden en financiering effectief en efficiënt zijn vastgelegd. Een GR met de samenwerkingsvorm 'openbaar lichaam' biedt bovendien stabiliteit, continuïteit en democratische legitimiteit. Tot die tijd verloopt besluitvorming via de colleges van de Baroniegemeenten. En zolang er nog geen formele rechtspersoon is fungeert Breda als centrumgemeente voorlopig als thuisbasis voor het op te richten Baroniebureau (dat zorgdraagt voor coördinatie van de samenwerking).

Benodigde aansturing en financiën in 2025

In 2025 sturen we de samenwerking aan via een bestuurlijke en een ambtelijke regietafel. In deze tafels zijn alle gemeenten vertegenwoordigd. In portefeuillehoudersoverleggen bespreken we onze gezamenlijke opgaven en stemmen af hoe we die gaan uitvoeren. Hier wordt ook de inbreng vanuit de Baronie aan de SRBT-tafel voorbereid. Bestaande bestuurlijke overleggen gaan waar mogelijk hierin op. Het is juist de bedoeling om meer structuur aan te brengen en niet om bestuurlijke drukte te vergroten. Tot slot stellen we een Baroniebureau samen om de samenwerking te ondersteunen en verder te brengen. Deze wordt ondergebracht bij Breda als centrumgemeente zolang er nog geen rechtspersoon is. De kosten hiervoor zijn opgenomen in een begroting. De financiële bijdrage van iedere gemeente bedraagt €1,69 per inwoner. Voor de gemeente Geertruidenberg gaat het om een bijdrage van € 37.282. Deze middelen zijn opgenomen in de gemeentebegroting 2025.

Betrokkenheid gemeenteraden essentieel

Het komen tot een GR vraagt een zorgvuldig proces waarbij we u als gemeenteraad goed willen betrekken. De betrokkenheid van u als gemeenteraad is essentieel om de democratische legitimiteit van de samenwerking te waarborgen. We houden rekening met de afspraken uit de Nota verbonden partijen en

overige samenwerkingen West-Brabant. 2025 is daarmee een overgangs- en transitiejaar voor de samenwerking waarin we stap voor stap de samenwerking opstarten en doorontwikkelen. We betrekken alle gemeenteraden actief door gebruik te maken van raadsinformatiebrieven en we agenderen de Baroniesamenwerking graag tijdens de drie geplande (regiobrede) raadsbijeenkomsten. En uiteraard doorlopen we de juiste besluitvormingsprocessen conform de Nota Verbonden Partijen.

Eerste bijeenkomst op 10 februari 2025

Met deze brief nodigen we u meteen uit voor de brede radenbijeenkomst op 10 februari 2025 waar het onderwerp ook op de agenda staat en we hierover met elkaar in gesprek kunnen gaan. Een definitieve uitnodiging en programma volgen uiteraard. In 2025 zullen er ook andere momenten zijn in de reguliere besluitvormingsprocessen.

Samen bouwen aan de Baronie

We zijn blij dat we na de verkenning van de mogelijkheden nu zijn gekomen tot een concreet voornemen tot samenwerking en zicht hebben op de vorm waarin. We bundelen de krachten en versterken de kwaliteit. Dat vraagt commitment, vertrouwen en soms ook loslaten. We vertrouwen erop dat we samen met de tien Baroniegemeenten, colleges en gemeenteraden, de opgaven in onze regio nog steviger aan te kunnen pakken. Volgend jaar bouwen we verder aan de Baronie en daar zetten we graag onze schouders onder.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Geertruidenberg,
de secretaris a.i., de burgemeester,

R. Brekelmans M. Witte

Bijlagen:
Bijlage 1: het verhaal van de Baronie
Bijlage 2: Eindrapport Common Eye over samenwerken in de Baronie